

Haliç'in altı petrol kaynıyormuş ama.....

2011-01-27 08:07:21

Ben yukarıdaki ifade ile başlayan cümleler ile büyüdüm: 'Haliç'in altı petrol kaynıyormuş ama bize çıkarttırmıyorlar kardeşim' ya da 'Yahu anlamıyorum, sınırın yüz metre ilerisindeki Musul'da petrol kaynıyor. Bizde petrol yok diyorlar'. Yakın zamanlarda bunun Bor versiyonları yaygınlaştı. 'Bor geleceğin enerji kaynağı. En büyük bor rezervi bizde ama kullanmamıza izin vermiyorlar'.

Bu söylemlerin arkasında iki (belki daha fazla ama bence iki tanesi çok önemli) önemli ima/iddia var: Birincisi, Türkiye bağımsız bir ülke değil. Türkiye'nin zenginleşmesi (sahip olduğu doğal kaynaklarını kullanması kısıtlanarak) dış güçler tarafından engelleniyor. İkinci, bu engelleme olmasa petrole/bora boğulsak milletçe refaha ereceğiz.

Bu iki iddia da bana pek ikna edici gelmiyor. Birincisi ile başlayalım. Dünyanın en büyük petrol üreticileri İran, Irak, Suudi Arabistan, Azerbaycan, Kazakistan gibi bizim yakından tanıdığımız (en azından kültürel ve coğrafi yakınlığımız olan) ülkeler. Petrol bu ülkelerin en temel gelir kaynaklarından biri. Hatta ekonomilerinin temel direği. Peki bu ülkelerin kaç tanesinin Türkiye'den daha bağımsız (ne demekse?) olduğunu söyleyebilirsiniz?

İkinci iddiaya gelirsek..... Nijerya, Irak, İran, Angola, Kazakistan, Venezuela dünyanın en büyük petrol üreticileri/ihracatçıları arasında olan ülkeler. Hanginiz Türkiye yerine bu petrol zengini ülkelerde yaşamak istersiniz? Yoksa tercihinizi çok sınırlı doğal kaynağa sahip olan Japonya ya da birçok Avrupa ülkesinden yana mı kullanmak istersiniz?

Birçok akademik çalışma bir ülkenin zengin doğal kaynaklara sahip olmasının o ülkenin ekonomisi üzerinde olumsuz etkileri olduğunu gösteriyor. Bunlardan ikisi çok önemli. Birincisi, doğal kaynaklar çoğunlukla devlet kontrolünde olduğu için, zengin doğal kaynaklara sahip ülkelerde girişimciler mesailerinin çoğunu verimli ekonomik aktiviteler yerine siyasi iktidarı etkileyip rant elde etmeye harcıyorlar. Bazen pastadan pay kapma mücadelesi o kadar şiddetleniyor ki, bu ülkeler ekonomilerini derin bir çöküntüye sürükleyecek iç savaşlara sürükleniyorlar.

İkinci olumsuz etki çok ummadığımız bir yerden geliyor: döviz bolluğu. Hepimiz petrolümüz bol olursa onu ihraç edip dolarlara boğulmayı düşünüyoruz. Ama bu hayalin sonu güzel bitmiyor. Ülke dolara boğuldukça yerli para giderek değerleniyor ve ülkenin ihraç ürünleri yabancılar için pahalılaşıyor. Petrol ihracatçısı ülkedeki diğer sektörler giderek rekabet gücünü kaybediyor. Ülke ekonomisi daha çok petrole (doğal kaynağa) bağımlı hale geliyor.

Sonuç olarak, dış güçlerin bize doğal kaynaklarımızı kullandırtmadığı tezi benim pek aklıma yatmıyor. Varsayalım ki, benim düşüncem yanlış. Bu durumda bile söz konusu 'dış güçler' bizim iyiliğimizi istiyor olabilirler.